

Tallinna Spordi- ja Noorsooamet

Tallinna laagrikasvatajate pädevus ja selle arendamine

Raport

Koostas: Tiiu Kadak
Tallinna Spordi- ja Noorsooamet
Noorsootöö vanemspetsialist

Tallinn 2006

SISUKORD

1. Sissejuhatus	3
1.1 Uuringu eesmärgid ja uurimusküsimused	4
1.2 Uuringu metodoloogia	5
1.3 Uuringu valim	6
2. Noortelaagri kasvataja üldine iseloomustus	9
2.1 Laagri kasvataja haridustaust ja töökogemus	10
2.2 Kasvataja kvalifikatsioon	11
2.3 Kasvataja töö sisu ja motivatsioon	12
3. Noortelaagri kasvataja üldised ja spetsiifilised teadmised ja oskused ning nende arendamine	14
3.1 Kõige vajalikumad üldised ja spetsiifilised oskused ning teadmised noortelaagris töötades	14
3.2 Kõige enam arendamist vajavad üldised ja spetsiifilised teadmised ja oskused	16
3.3 Täiendkoolituse teemavaldkonnad oskuste ja teadmiste osas	18
3.4 Täiendkoolituste ning informaalse õppe roll oskuste ja teadmiste arendamisel	19
4. Probleemid tööga ja nende lahendamise võimalused noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonnas	20
5. Kokkuvõte	22

1. Sissejuhatus

2001. aastal vastu võetud Eesti noorsootöö kontseptsioon defineerib noorsootöö 8 valdkonda, nende hulgas noorte tervistav ja arendav puhkus. Noorte tervistav ja arendav puhkus on noorsootöö valdkond, mis loob noortele võimalused tervistavaks ja arendavaks tegevuseks noortelaagrites. Noorsootöö seadus defineerib vastavat valdkonda järgmiselt: Noortelaagri ja projektlaagri korraldajad pakuvad noortele tasemekoolitusevälist tasuta teenust, mille sisuks on noorte tervistav ja arendav puhkus. Laager on meetod noorsootöös, mille peaesmärk on noore sotsialiseerimine läbi ühistegevuse, iseseisva toimetuleku soodustamise ja grupiga koos elamine. See sisaldab tegevusprogrammi koos ööbimisega.

Laagri olulisemaid eesmärke ongi noorte sotsialiseerumise toetamine. Sotsialiseerumine on protsess, mille kaudu inimene omandab antud ühiskonnas kui sotsiaalses rühmas olulised teadmised, väärtused, normid, käitumisviisi, mida nimetatakse ka sotsiaalseks kogemuseks või kohanemiseks. Sotsialiseerumine on inimese sünnipärane võime omandada teda ümbritseva kultuurikeskkonna reeglid. Sotsialiseerumine kindlustab ühiskonna sotsiaalse ja kultuurilise järjepidevuse, võimaldab ühiskonna uutel liikmetel kohaneda sotsiaalse keskkonna nõuete ja normidega ja selles edukalt tegutseda. Sotsialiseerumise mõjurite või kanalitena toimivad riik ja ühiskond, erinevad institutsioonid, inimest ümbritsevad erinevad grupid, perekond ning inimese individuaalsed omadused.

Eesti noorsootöö strateegia 2006-2013 alusel, mis töötati välja 2006. aastal, on noorsootöö üldeesmärk tagada noore isiksuse mitmekülgse arengu võimalused läbi noorsootöö mitmekesisuse sh noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonna, kättesaadavuse ja kvaliteedi suurendamise.

Alaeesmärgid:

1. tõsta noorsootöö kvaliteeti ja noorsootöötajate professionaalsust;
2. suurendada noorte kaasatust noorsootöösse ja noorsootöö teenuste kättesaadavust noortele;
3. arendada noorsootöö struktuur ühtseks võrgustikuks;
4. kasutada rohkem noorsootöö võimalusi erinevate eluvaldkondade arendamisel.

Tallinna linna eelarvest toetati 2006. aastal 9273 lapse ja noore laagris viibimist päevamaksumuse alusel. Toetust eraldasid Tallinna linna ametid ning linnaosade valitsused. 2005. aasta 1. jaanuari seisuga oli Tallinnas noori vanuses 7-26. eluaastat 99 754, mis moodustab kogu elanikkonnast 25,2%.

Noorte tervistava ja arendava ja arendava puhkuse valdkonna kvaliteedi tõstmiseks on vaja esmalt teada hetkeolukorda, et leida võimalused uuteks arenguteks. Valdkonnas on tehtud küll eelnev uurimusprojekt Haridusministeeriumi poolt „Laagrisuvi 1999”, kuid seal keskenduti klientide st laste ja noorte arvamuse väljaselgitamisele nagu arvamus laagri olmetingimuste kohta, arvamused kasvatajatest, tegevusprogrammidest, peamistest probleemidest, hinnang laagris veedetud ajale ja informatsiooni kättesaadavusest laagrite kohta. Otseselt laagri kasvatajate pädevuse kohta ei ole uuringut tehtu, kuigi seda on puudutatud põgusalt Tallinna Ülikooli Haridusuuringute Instituudi poolt 2005. aastal läbi viidud uuringus „Pädevused ja pädevuste arendamine noorsootöö valdkonnas”.

1.1 Uuringu eesmärgid ja uurimusküsimused

Käesoleva uuringu eesmärgiks Tallinna noortele suunatud noortelaagrites tegutsevate inimeste vajalike teadmiste ja oskuste väljaselgitamine tervistava ja arendava puhkuse valdkonnas. Küsitlus on sisendiks noortelaagrite juhatajate ja kasvatajate täiendkoolitusprogrammi väljatöötamiseks, regulaarsete infopäevade korraldamiseks ning noortelaagrite kasvatajate baaskoolituse kvaliteedi tõstmiseks.

Uuringu ülesandeks on :

- 1) kaardistada Tallinnas noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonnas tegutsevad korraldajad ja kasvatajad;
- 2) tutvuda ja analüüsida laagri kasvatajate olemasolevaid üldisi ja spetsiifilisi teadmisi ja oskusi;
- 3) viia läbi ankeetküsitlus ja selgitada välja Tallinna laagrite kasvatajate tegelik vajadus üldiste ja spetsiifiliste teadmiste ja oskuste osa töös laste ja noortega tervistava ja arendava puhkuse valdkonnas;

- 4) pakkuda välja teemade valik, mida saaks aluseks võtta Tallinna laagri kasvatajate koolitusprogrammi kvaliteedi tõstmiseks ning täiendkoolitusprogrammi väljatöötamiseks.

Kokkuvõtvalt on jagatud uurimusküsimused temaatilisteks blokkideks:

- 1) Noortelaagri kasvataja üldine iseloomustus.
 - Laagri kasvataja haridustaust ja töökogemus.
 - Kasvataja kvalifikatsioon.
 - Kasvataja töö sisu ja motivatsioon.
- 2) Noortelaagri kasvataja üldised ja spetsiifilised teadmised ja oskused ning nende arendamine.
 - Milliseid üldiseid ja spetsiifilisi oskusi ning teadmisi noortelaagri töös kõige rohkem vaja läheb?
 - Milliseid üldisi ja spetsiifilisi teadmisi ja oskusi oleks vaja enam käsitleda?
 - Millistes teemavaldkondades te oskuste ja teadmiste arendamist kõige enam vajate?
- 3) Täiendkoolituste ning informaalse õppe roll oskuste ja teadmiste arendamisel.

Millised on kõige kasutatavamad enesetäiendamise vormid?

Kui sageli osaletakse täiendkoolitustel?

Kuidas hinnatakse koolituste kättesaadavust?

Millistest koolitustest kõige enam puudust tuntakse?

1.2 Uuringu metodoloogia

Uuringu läbiviimisel on kasutatud kvantitatiivset metodoloogiat – ankeetküsitlust. Uuringu andmete kogumisel on kasutatud elektronposti küsitlust. Noortelaagrite juhatajatele ja kasvatajatele suunatud küsimustik oli analoogne.

Valikvastustega küsimuste kõrval sisaldab ankeet ka küllalt palju lahtisi küsimusi. Nende kaudu on võimalik saada valdkonna kohta uut informatsiooni. Statistilise analüüsi kõrval on võimalusel kasutatud ka kvalitatiivset lähenemist.

1.3 Uuringu valim

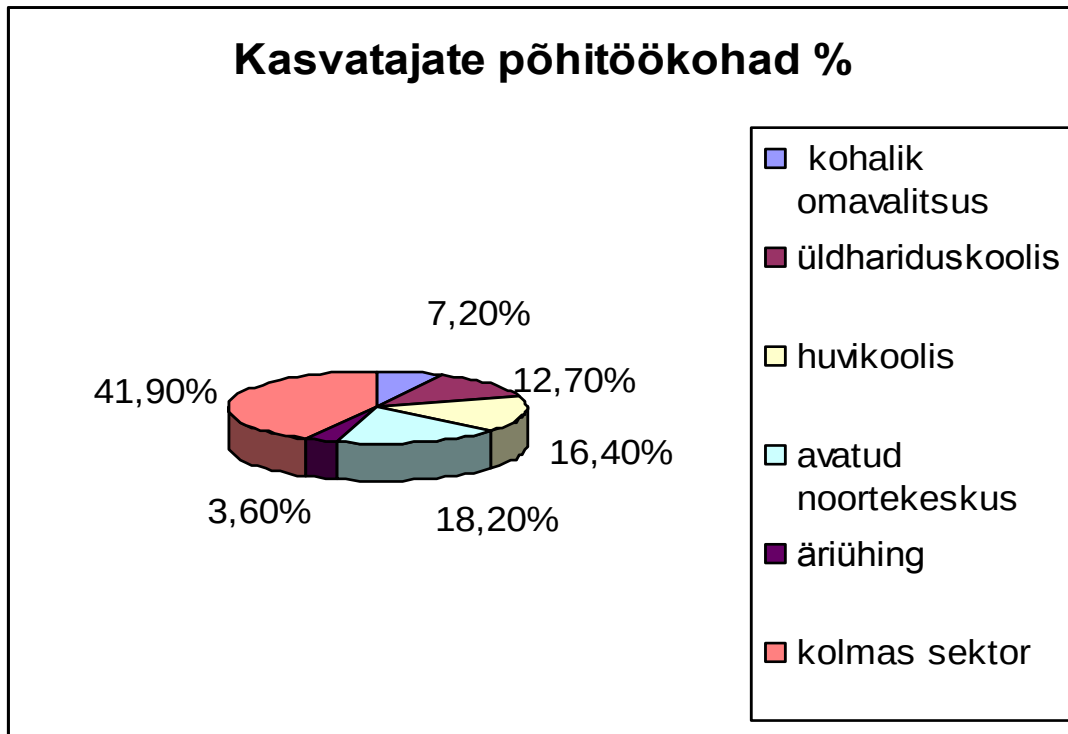
Uuringu valimi moodustavad noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonnas tegutsevad inimesed. Valimisse kuuluvad Tallinna noortele korraldatud noortelaagrite juhatajad ja kasvatajad. Valimisse on haaratud Tallinna linnaosade ametnikud, üldhariduskoolide õpetajad, spordiklubide treenerid, avatud noortekeskuste noorsootöötajad, huvikoolide õpetajad, äriühingutes ja mittetulundussektoris tegutsevad inimesed, kes töötavad ka noortelaagrite juhatajate ja kasvatajatena.

Noortelaagrite juhatajate ja kasvatajate meili aadresside leidmisel kasutati Tallinna linnaosade, huvikoolide ja noortekeskuste kontakte ning Tallinna Spordi- ja Noorsooameti meililiste, mis sisaldavad spordiklubisid, kes saavad toetust noorte sporditegevuse korraldamiseks ning meili listi äri- ja mittetulundusühingutest, kes on saanud ameti poolt toetust noortelaagrite korraldamiseks.

Elektronposti teel saadeti välja 265 ankeeti sh 210 ankeeti spordiklubidele ja 55 ankeeti Tallinna Spordi- ja Noorsooameti poolt toetatud noortelaagrite korraldajatele. Tagastatud ankeetide tagastusprotsent oli 43%.

Tagastatud ankeetidest jagunesid noortelaagrite kasvatajate põhitöökohad järgmiselt:

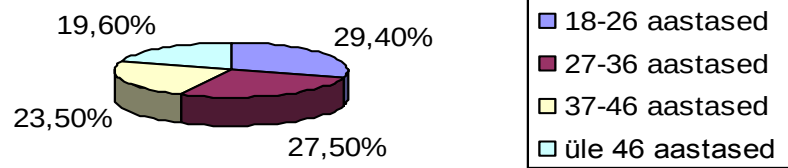
- kohalik omavalitsus – 7,2%
- üldhariduskoolis – 12,7%
- huvikoolis – 16,4%
- avatud noortekeskus – 18,2%
- äriühing – 3,6%
- kolmas sektor – 41,9%

Vastanud noortelaagrite kasvataja keskmine vanus on 33,3 eluaastat. Vastavalt loodud neljale vanuse kategooriale jagunevad kasvatajad järgmiselt:

- 18-26 aastaseid – 29,4%
- 27-36 aastaseid – 27,5%
- 37-46 aastaseid – 23,5%
- üle 46 aastaseid – 19,6%

Laagrikasvatajate vanus%

2. Noortelaagri kasvataja üldine iseloomustus.

Noorsootöö seaduse alusel kinnitatakse projektlaagri juhataja ja kasvatajate kvalifikatsiooninõuded haridus- ja teadusminister määrusega. Kehtivad noortelaagri ja projektlaagri juhataja ja kasvataja kvalifikatsiooninõuded on kinnitatud haridus- ja teadusministri 13. septembri 2004. a määrusega nr 51. Samuti on Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt välja töötatud noortelaagri juhataja ja kasvataja kvalifikatsioonieksami tingimused ja sooritamise kord.

Noortelaagri kasvataja kvalifikatsiooninõuded on järgmised: pedagoogiline, noorsootöö või sotsiaaltöö alane kõrg- või keskeriharidus ja Eesti Noorsootöö Keskuse juures tegutseva eksamikomisjoni viimase viie aasta jooksul väljastatud tunnistus eksami sooritamise kohta kolmel teemal – turvalisus noortelaagris ja pedagoogika. Samuti võivad noortelaagrites töötada kasvatajad, kellel on muu kõrg- või keskharidus ja eesti Noorsootöö Keskuse juures tegutseva eksamikomisjoni viimase viie aasta jooksul väljastatud tunnistus eksami sooritamise kohta järgmistel teemadel: turvalisus noortelaagris, pedagoogika ja laagri kasvataja töö.

Teema turvalisus laagris puudutab võimalikke ohte ja riske laagris ning nende vältimist ja koosneb järgmistest alateemadest: laagritegevust puudutav seadusandlus kasvatajat puudutav osa ning erivajadustega laps laagris.

Teema “pedagoogika” käsitleb lapse arengu iseärasusi.

Teema “laagri kasvataja töö” puudutab laagrile seatud eesmärkide saavutamiseks vajalikke teadmisi ja oskusi ning koosneb järgmistest alateemadest: grupi juhtimine, meeskonnatöö, konfliktsituatsioonide lahendamine, ürituste korraldamine, mängu juhtimine ja mängujuhtimise metoodika.

Üldjuhul töötavad noortelaagrite kasvatajad laste ja noortega suvisel, sügisesel, talvisel ja kevadvaheajal oma põhitöö kõrvalt. Põhitööna koolivaheaegadel teevad seda treenerid ja noortekeskuste töötajad, mis moodustab 21,6%. Suurem osa laagrikasvatajaid tegelevad noorte tervistava ja aerendava puhkuse valdkonnas oma põhitöö kõrvalt, tasutud kõrval- või lisatööna töötavate kasvatajate keskmine protsent on 62,7. Vabatahtlikena (tasumata töö) tegutsevad 15,7% kasvatajatest.

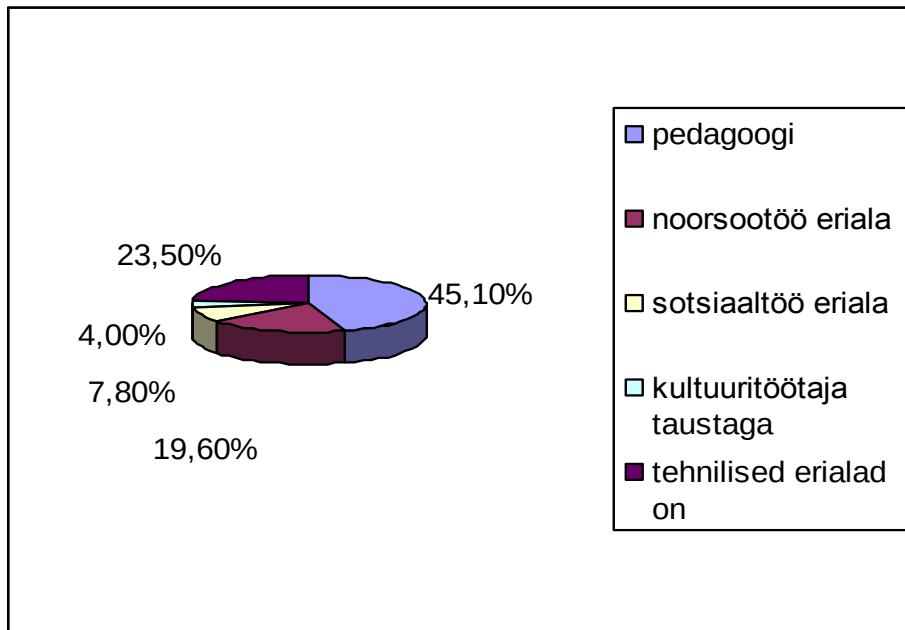
Üheks uuringu keskseks eesmärgiks oli leida vastus küsimustele, milline on tegelik noortelaagrite kasvatajate üldpilt? Milline on tema haridustaust ja töökogemus noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonnas? Milline on laagri kasvatajate töö sisu noortelaagris ning motivatsioon töötada noortega? Millised on noortelaagris töötavate kasvatajate üldised ja spetsiifilised teadmised ja oskused? Samuti on väga oluline teada saada noortelaagrite kasvatajate vajadustest täiendkoolituste ja infopäevade osas. Igapäevase töö parandamiseks on vajalik ka teada saada, kuidas liigub informatsioon laagri kasvatajateni ja millistest allikatest seda hangitakse. Noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonnas on üleriigiliselt palju probleeme. Üks huvipakkuv teema oli ka teada saada, kas Tallinna noortele suunatud noortelaagrite kasvatajate probleemid langevad kokku üldiste riigi probleemidega antud valdkonnas.

2.1 Laagri kasvataja haridustaust ja töökogemus.

Tagstatud ankeedid näitasid, et 96,1% inimestest, kes töötavad noortelaagri kasvatajatena omavad kas rakenduslikku kõrgharidust või ülikooli diplomit. 3,9% küsitletustest omab keskharidust või kutse- või keskeriharidust.

Kõige levinumaks haridustaustaks laagris töötavatel kasvatajatel on pedagoogi eriala, mis moodustab 45.1%, noorsootöö eriala 19,6%, sotsiaaltöö eriala 7.8%, kultuuritöötaja taustaga 4,0% ja tehnilised erialad on 23,5% noortelaagrites töötavatest kasvatajatest.

Küsitlus näitas, et 66,7% vastanutest on omandanud viimase eriala Eesti Vabariigi perioodil (neist viimase viie aasta jooksul 54,9%) ja 33,3% nõukogu perioodil. Hariduse omandamise aeg annab pildi ka sellest, milliste pedagoogiliste metoodikate ja eriala teooriatega ollakse kokku puutunud.

Küsitlus näitas ka, et vaid 15,7% vastanutest jätkab õpinguid põhiliselt noorsootöö ja sotsiaaltöö erialal.

Uuringus osalenud noortelaagrite kasvatajad on noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonnas tegutsenud 1-26 aastani, mis annab keskmiseks tulemuseks 8,3 aastat. See näitab, et valdkonnas tegutsevad inimesed on stabiilsed ning tegutsevad järjepidevalt noortelaagrite kasvatajatena oma põhitöö kõrvalt.

2.2 Kasvataja kvalifikatsioon

Alates 2004. aastast on Noorsootöö seaduse alusel võrdsustatud noortelaagrites ja projektlaagrites tegutsevate laagri kasvatajate kvalifikatsiooninõuded.

Noortelaager tegutseb äriregistrisse, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse või eesti kirikute, kogudusteliitide registrisse kantud isiku või avalik-õigusliku juriidilise isiku asutusena, millele on välja antud Haridus- ja Teadusministeeriumi tegevusluba. Noortelaager vastab järgmistele tingimustele: 1) ühe vahetuse pikkus on vähemalt 6 ööpäeva, 2) laager tegutseb aastas üle 60 päeva.

Projektlaager on laager, mille ühe vahetuse pikkus on vähemalt 6 ööpäeva ja mis tegutseb aastas mitte üle 60 päeva.

Vastanud laagri kasvatajatest töötab projektlaagrites 67,9% ja noortelaagrites 32,1%.

Kõik laagrites töötavad kasvatajad peavad omama tunnistust noortelaagri ja projektlaagri kasvataja kvalifikatsioonieksami sooritamise kohta, mille väljastab peale vastava eksami sooritamist Eesti Noorsootöö Keskus.

Eesti Noorsootöö Keskus on Haridus- ja Teadusministeeriumi allasutus, kellel ainukesena vabariigis on õigus välja anda kasvatajate tunnistust, kuid kelle pädevuses ei ole korraldada vastavateemalist koolitust. Laagri kasvatajate koolitajatele ja koolitusprogrammidele ei ole ette seatud mingeid normatiive ega nõudmisi kvaliteedi ega sisu osas. Ka võivad kasvatajad omandada teadmised iseseisvalt. Oluline on eksami sooritamine ja tunnistuse omamine.

Laagri kasvataja koolitust on hakatud pakkuma 1999. aastast, mil tulenevalt Noorsootöö seadusest ei tohtinud noortelaagris töötada kasvatajad, kelle puudusid laagri kasvataja tunnistus. Nagu eelpool mainitud kehtib sama nõue projektlaagrite puhul alates 2004. aastast ning mitte üheski laagris ei tohiks töötada tunnistuseta kasvatajat. Vastava kaadri valiku eest vastutab laagri juhataja.

Vastatud ankeetidest nähtub aga, et laagrites töötavatest kasvatajatest 21,7% ei oma laagri kasvataja kvalifikatsiooni tõestavat tunnistust ning 78,3% on läbinud koolituse, sooritanud eksami ning omandanud laagri kasvataja kvalifikatsiooni.

2.3 Kasvataja töö sisu ja motivatsioon

Sihtgruppidest, kellega laagri kasvatajad laagris töötavad, moodustavad 47,1% erivajadustega lapsed ja noored (käitumishäiretega noored, narkomaania ja kuritegevuse riskiohus noored, õpiraskustega noored) ning puudest tingitud erivajadustega noored 7,8%. Ülejäänud sihtgrupi poisid ja tüdrukud vanuses 7-19 eluaastat nn tavalapsed moodustab 45,1%. Uuring näitab tendentsi, et aina suuremaks muutub sihtgrupp, kes vajab erikohtlemist ning seeläbi ka paremat ettevalmistust nendega töötamiseks.

Küsitlus näitas, et laagri kasvatajate tööülesanded noortelaagris on mitmeti erinevad. 47,1% vastanud kasvataja tööülesanneteks oli kogu laagri programmi koostamine ja läbiviimine, 25,5% kasvatajatest andsid lisaks igapäevasele kasvataja tööle ka lastele ja noortele treeningtunde, 27,4% kasvatajates olid ainult programmiliste ja vaba aja tegevuste läbiviijad.

Vastuseks küsimusele, et miks töötatakse kasvatajana laagris. Vastas 52,9% küsitletuist, et antud töö on üks nende põhitööga seotud ülesannetest. 29,4% vastanuist märgib, neid motiveerib asjaolu, et neile meeldib töö laste ja noortega. 13,7% märgib, et kasvataja töö annab võimalusi ennast teostada, panustada ennast lastega tegelemisesse ja neid motiveerib missioonitunne. 3,9% kasvatajatest leiab, et see on suurepärane vaheldus nende põhitööle ja 11,7% teenivad lisaraha.

3. Noortelaagri kasvataja üldised ja spetsiifilised teadmised ja oskused ning nende arendamine.

Noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonna kvaliteet sõltub suuresti laagri kasvatajatele pakutavast koolitusest. Tallinna Spordi- ja Noorsooamet on korraldanud 2004. aastast koolitusi laagri kasvataja ettevalmistuseks.

Üheks küsitluse eesmärgiks oli välja selgitada valdkonnas tegutsevatele inimestele vajalikud üldised ja spetsiifilised teadmised ja oskused ning välja töötada täiendkoolituse programm. Teisalt oli eesmärgiks välja selgitada olemasoleva baaskoolituse raames antavate teadmiste ja oskuste taset ning seeläbi parandada ja tõsta ameti poolt korraldatavat kasvatajate baaskoolituse kvaliteeti.

3.1 Kõige vajalikumad üldised ja spetsiifilised oskused ning teadmised noortelaagris töötades.

Üldiste ja spetsiifiliste teadmiste ning oskuste nimistu aluseks on võetud kehtivad noortelaagri ja projektilaagri kasvataja kvalifikatsiooninõuded, mis on kinnitatud haridus- ja teadusministri määrusega.

Allolevas tabelis on pingereana järjestatud vastanute poolt kõige enam nimetatud teadmised ja oskused, mida vajatakse igapäevases laagritöös.

Tabel 1.

<i>Teadmised ja oskused</i>	<i>Vastanute %</i>
<i>planeerimisoskus</i>	<i>82,4</i>
<i>meeskonnatöö oskus</i>	<i>82,4</i>
<i>organisatoorsed oskused</i>	<i>80,4</i>
<i>mängude korraldamise ja läbiviimise oskus</i>	<i>78,4</i>
<i>suhtlemisoskus</i>	<i>76,6</i>
<i>motiveerimisoskus</i>	<i>72,5</i>

<i>teadmised lapse ealistest iseärasustest</i>	70,6
<i>kuulamisoskus</i>	70,1
<i>veenmisoskus</i>	66,7
<i>teadmised konfliktsituatsioonides tegutsemiseks</i>	66,7
<i>ohutusnõuded ujumisel</i>	66,7
<i>esmaabi, meditsiinialased teadmised</i>	66,7
<i>teadmised turvalisuse tagamiseks noortelaagris</i>	64,7
<i>tuletõrje ja päästealaste ohutusnõuete tundmine</i>	62,7
<i>teadmised seadusandlusest noortelaagris</i>	62,7
<i>õppimis- ja arenemisvõime</i>	60,8
<i>teadmised spordi valdkonnast</i>	58,8
<i>laagriprogrammi koostamise oskus</i>	56,9
<i>teadmised grupitööst</i>	54,9
<i>esinemisoskus</i>	54,9
<i>teadmised meeskonnatööst</i>	52,9
<i>analüüsi- ja üldistamisvõime</i>	51
<i>laagriprojektide kirjutamise ja juhtimise oskus</i>	51
<i>nõustamisalased teadmised</i>	47,1
<i>teadmised asjaajamisest ja dokumendihaldusest</i>	45,1
<i>juhtimisalased teadmised</i>	45,1
<i>teadmised erivajadustega lastest</i>	43,1
<i>muusikaalased teadmised</i>	41,2
<i>administratiivsed teadmised</i>	41,2
<i>majandusalased teadmised</i>	41,2
<i>oskused suhelda avalikkusega/meediaga</i>	39,2
<i>kunsti- ja käsitöölased teadmised</i>	33,3
<i>teadmised kultuuridevahelisest suhtlemisest</i>	29,4
<i>diplomaatilised oskused</i>	29,4
<i>infotöö alased teadmised</i>	27,5
<i>keelteoskus</i>	23,5
<i>arvutikasutamisoskus</i>	15,7

Teadmisi ja oskusi, mis on vajalikud noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonnas võib liigitada kolme erineva gruppi, millest esimene – üldoskused ei ole otseselt seotud tööga ainuüksi noortelaagris.

Üldteadmised ja –oskused: suhtlemisoskus, kuulamisoskus, keelteoskus, arvutioskus, esinemisoskus, analüüsi- ja üldistamisvõime, õppimis- ja arenemisoskus.

Noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonnas vajalike teadmiste ja oskuste alla kuuluvad:

Põhiteadmised ja –oskused: projektide kirjutamine ja juhtimine, organisatoorsed oskused, juhtimisalased teadmised, teadmised dokumendihaldusest, planeerimise oskus, administratiivsed oskused, majandusalased teadmised, meeskonnatöö oskus, mängude korraldamise oskus, pedagoogikaalased teadmised, psühholoogiaalased teadmised, lapse arengu iseärasused, teadmised erivajadustega lastest ja noortest, jne.

Lisateadmised ja -oskused: muusikaalased, kunstialased käsitööalased, tantsualased, jne oskused ja teadmised.

Laagri kasvatajad peavad kõige vajalikemaks just põhiteadmisi ja –oskusi nagu planeerimisoskus, meeskonnatöö oskus, organisatoorsed oskused, mängude korraldamise ja –läbiviimise oskus. Vajalik on ka suhtlemisoskus ning motiveerimisoskus Järgnevad lisateadmised ja –oskused (loovoskused). Vähem oluliseks peavad kasvatajad oma töös tähtsaks üldteadmisi ja –oskusi nagu keelteoskus ja arvuti kasutamise oskus.

3.2 Kõige enam arendamist vajavad üldised ja spetsiifilised teadmised ja oskused.

Allolev tabel näitab hetkeseisuga, millistes teemades on laagri kasvatajate baaskoolitustes vajakajäämisi ning millistele teemadele tuleb rohkem tähelepanu pöörata ning koolituse kvaliteeti tõsta. Tabel on koostatud kõige enam nimetatud teemade põhjal. Kahjuks kõik vastajad antud küsimusele ei vastanud, kuid nimetati palju samu teemasid, mis annab siiski pildi, mida saab koolitusprogrammi parandamisel aluseks võtta.

Tabel 2

<i>Teadmine ja oskus</i>	<i>Vastanute arv kordades</i>
<i>teadmised erivajadustega lastest</i>	13
<i>teadmised konfliktsituatsioonides tegutsemiseks</i>	12
<i>esmaabi, meditsiinialased teadmised</i>	10
<i>teadmised seadusandlusest noortelaagris</i>	9
<i> motiveerimisoskus</i>	7
<i>mängude korraldamise ja läbiviimise oskus</i>	7
<i>teadmised asjaajamisest ja dokumendihaldusest</i>	5
<i>laagriprogrammi koostamise oskus</i>	5
<i>teadmised lapse ealistest iseärasustest</i>	5
<i>meeskonnatöö oskus</i>	5
<i>planeerimisoskus</i>	5
<i>teadmised turvalisuse tagamiseks noortelaagris</i>	4
<i>suhtlemisoskus</i>	4
<i>nõustamisalased teadmised</i>	4
<i>kuulamisoskus</i>	4
<i>teadmised grupitööst</i>	4
<i>laagriprojektide kirjutamise ja juhtimise oskus</i>	4
<i>organisatoorsed oskused</i>	4
<i>esinemisoskus</i>	3
<i>muusikaalased teadmised</i>	3
<i>kunsti- ja käsitöölalased teadmised</i>	3
<i>tuletõrje ja päästealaste ohutusnõuete tundmine</i>	3
<i>ohutusnõuded ujumisel</i>	2
<i>veenmisoskus</i>	2
<i>analüüsi- ja üldistamisvõime</i>	2
<i>infotöö alased teadmised</i>	2
<i>juhtimisalased teadmised</i>	1
<i>administratiivsed teadmised</i>	1

Küsitletute poolt tagastatud ankeetide põhjal võib öelda, et rohkem tuleb tähelepanu pöörata turvalisuse teemale noortelaagris ning laagri kasvataja tööle.

3.3 Täiendkoolituse teemavaldkonnad oskuste ja teadmiste osas.

Tabel on taas kokku seatud pingereana vastavalt ankeetide vastustele. Tabelist on näha, et laagri kasvatajad vajavad üsna sarnaselt ühtede ja samade teemade käsitlemist täiendkoolitusena. Allolevad teemad paljuskki ei kajastu kasvatajate baaskoolituse programmis, kuid töö käigus noortelaagris on kasvatajad tunnetanud teatud valdkondades puudujääki piisavate teadmiste osas.

Tabel 3

<i>Teadmised ja oskused</i>	<i>Vastanute %</i>
<i>Uued töömeetodid noortelaagris</i>	<i>58,8</i>
<i>Kriisi juhtimine, töö konfliktsituatsioonis</i>	<i>51</i>
<i>Riskirühma ja erivajadustega noortega tegelemine</i>	<i>43,1</i>
<i>Mängude leidmine</i>	<i>39,2</i>
<i>Laagriprojektide kirjutamine ja juhtimine</i>	<i>37,3</i>
<i>Laagriprogrammide koostamise oskus</i>	<i>35,3</i>
<i>Informatsioon laagriprogrammi täiendamiseks erinevate külalisesinejate leidmise kohta</i>	<i>33,3</i>
<i>Eestvedamine ja motiveerimine</i>	<i>33,3</i>
<i>Kasvatustöö ja juhendamine</i>	<i>25,5</i>
<i>Seadusandlus noortelaagris</i>	<i>25,5</i>
<i>Ürituste organiseerimine</i>	<i>21,6</i>
<i>Meeskonnatöö juhtimine</i>	<i>21,6</i>
<i>Algteadmised rühmakäitumisest ja grupidünaamikast</i>	<i>19,6</i>
<i>Motiveerimine</i>	<i>19,6</i>
<i>Seksuaalkasvatus</i>	<i>17,6</i>
<i>Terviseõpetus</i>	<i>15,7</i>
<i>Mängude juhtimine</i>	<i>13,7</i>

<i>Keelteoskus</i>	<i>13,7</i>
<i>Ohutusnõuete tundmine</i>	<i>9,8</i>

3.4 Täiendkoolituste ning informaalset õpetamist oskuste ja teadmiste arendamisel.

Täiendkoolitus on väga oluline vahend noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonna kvaliteedi tõstmisel. Mida paremate teadmiste ja oskustega on laagri kasvataja, seda kvaliteetsem on see teenus, mida ta lapsele ja noorele pakub. Seda on mõistnud ka laagri kasvatajad ning 80,1% vastanutest peab infopäevi ning täiendkoolitusi noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonnas oluliseks. 19,9% vastanutest ei ole ennast täiendanud antud valdkonnas ning ei pea seda ka oluliseks.

Viimase 3 aasta jooksul on vastanutest täiendanud ennast 62,7% ning 37,3% vastanutest pole osalenud ühelgi koolitusel.

Respondentidest 58,8% väidavad, et informatsioon noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonda puudutavate infopäevade, -seminaride ja täiendkoolituste kohta on neile kättesaadav. Enamus informatsioonist laekub kasvatajatele otse info listide kaudu, mille liikmed nad on, otsitakse infot internetist, infot edastab tööandja ning saadakse teavet kolleegide käest.

Vastanutest 42,2% väidab, et nad ei oma infot ning toovad kõige sagedamini põhjenduseks oskamatus infot leida kui ka huvi puuduse vastavate koolituste kohta.

Vastanutest 60,8% on täiendkoolitused kättesaadavad, kuid 39,2% respondenti märgib, et kursused on neile kättesaamatud rahaliste vahendite nappuse tõttu, sobimatu aja ja asukoha tõttu. 74,5% vastanutest on ise valmis osaliselt või täies mahus koolituse eest tasuma, küll aga 25,5% vastanutest ise koolituse eest nõus maksma ei ole.

4. Probleemid tööga ja nende lahendamise võimalused noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonnas

Vastatud ankeetidest on probleemidest on esile kerkinud kahte tüüpi probleeme: majanduslikud ning suhtumise ja hoiakutega seotud probleemid. Samas on probleemile püütud leida ka lahendus ning see välja pakutud.

Majanduslikud probleemid.

Tabel 4

<i>Probleem</i>	<i>Lahendamise võimalus</i>
<i>halvad elamistingimused</i>	<i>koostöö töhustamine kohalike ettevõtjatega, saada vahendeid baaside korrastamiseks</i>
<i>vähe nõuetele vastavaid laagribaase</i>	
<i>puuduvad vahendid laagrite arendamiseks</i>	<i> motiveerida laagribaaside omanikke leida vahendeid tingimuste parandamiseks ja alandama rendi hinda</i>
<i>sh renoveerimiseks</i>	
<i>omanike poolt kehtestatud kõrge rendi hind laagri korraldamiseks</i>	
<i>nõuetele mittevastav toitlustamine</i>	<i>tugevdada kontrolli laagribaaside nõuetele vastavuse üle</i>
<i>kasvatajate väike palk</i>	<i>Laagrikorraldaja suhtumise muutmine kasvatajasse kui kvalifitseeritud tööjõudu</i>
<i>laste ja noorte materiaalsed võimalused on napid laagri osalustasude maksmiseks</i>	<i>leida võimalusi lisaks riiklikule toetussüsteemile ka võimalus parandada kohaliku omavalitsuse toetussüsteemi noortelaagrite korraldamiseks ning suurendada laste ja noortele eraldatavat toetust</i>
<i>vähene riiklik toetus laagri</i>	

korraldamiseks

suur bürokratia toetuse saamisel laagri

korraldamiseks

Suhtumiste ja hoiakutega seotud probleemid

Tabel 5

Probleem

Lahendamise võimalus

*lastevanemate teavitamine laagris
kehtivatest reeglitest*

*Pedagoogilis-psühholoogilise
suunitlusega koolitused kasvatajatele
suhtlemiseks lapsevanematega*

*kolleegidest kasvatajate vastutustunne ja
vähene motivatsioon*

*Üle-vabariiklikud suve- ja talvapäevad
valdkonnas tegutsevatele kasvatajatele,
kasvatajate vahetused välismaaga - leida
kasvatajatele uut motivatsiooni (mitte
ainult palk) tegutsemiseks valdkonnas*

*personali leidmise ja pädevuse probleemid
sh kasvatajate vähene pädevus*

*Parandada täiendkoolitussüsteemi.
Noortelaagris vajaliku personali infobaasi
loomine*

kolleegidevaheline vähene meeskonnatöö

*Meeskonnatöö alased koolitused
kasvatajatele ja õpetajatele*

*uute ideede leidmine ja rakendamine, et ei
korduks laagrites ühed ja samad
tegevused*

*Korraldada rohkem koolitusi uutest
meetoditest laagritöös, konkreetsed
koolitused spetsiifilistele tegevuste
tutvustamiseks*

*noorte kaasamine, noored passiivsed,
kuigi pakutakse väga palju võimalusi*

*Kaasata koolitustesse noortejuhid ja
noorte esindajad*

5. Kokkuvõte

Noorte tervistav ja arendav puhkus on noorsootöö valdkondadest kõige pikema traditsiooniga. Kui kaasaegse lähenemisega noorsootöö Eesti Vabariigis saab 15 aastaseks, siis laagritegevus kui noorsootöö meetod ulatub aastakümnete taha.

Käesoleva uuringu varal võib öelda, et antud valdkonnas tegutsevad inimesed on piisavalt pädevad, 78,3% küsitletutest on läbinus kasvataja koolituse ja omavad noortelaagri kasvataja tunnistust. Osatakse hinnata vajalikke üldisi ja spetsiifilisi teadmisi ning oskusi, mida on vaja noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonnas edasi arendada.

Erialase enesetäiendamise huvi ja soov on olemas, kuid puudub kvalifikatsioonile ja vajadustele vastav täiendkoolituse programm. Ka pole eelnevalt Tallinnas uuritud, milliseid pädevusi noortelaagrite kasvatajad tegelikult vajavad. Küll aga tugineb pädevuste hinnang kasvatajate isiklikele kogemustele, milliseid oskusi on neil kõige rohkem töös vaja.

Noortelaagrite kasvatajate puhul on tegemist suhteliselt stabiilse kontingendiga, kes on valdkonnas tegutsenud aastaid. Seda näitab ka keskmine valdkonnas töötatud aeg, 8,3 aastat. Enamus kasvatajaid töötavad valdkonnas kõrval- või lisatööna, mis on tasustatud. Pädevuste arendamisel on noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonnas oluline koht mitte-formaalsel ja informaalsel õppimisel. Silmas tuleb pidada, et tihti omandatakse teadmisi ja oskusi ka kolleegidelt õppides või oma isikliku kogemuse kaudu. Siin juures ongi olulised valdkonnas tegutsevatele inimestele suunatud infopäevad ja -seminarid, kus oleks võimalik suhelda ning kogemusi jagada.

Küsitluse eesmärgiks oli vajalike üldiste ja spetsiifiliste teadmiste ning oskuste kaardistamine, mis on vajalik töötamiseks noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonnas.

Laagri kasvatajad peavad kõige vajalikemaks just põhiteadmisi ja –oskusi nagu planeerimisoskus, suhtlemisoskus ja meeskonnatöö oskus. Järgnevad lisateadmised ja –oskused (loovoskused). Vähem oluliseks peavad kasvatajad oma töös tähtsaks üldteadmisi ja –oskusi (keelteoskus, arvuti kasutamise oskus, jne).

Täiendamist vajavate teadmiste osas on kolm kõige olulisemat teemat: uued töömeetodid noortelaagris, kriisi juhtimine ning töö konfliktsituatsioonis ning riskirühma ja erivajadustega noortega tegelemine. Kasvatajate poolt esitatud täiendamist vajavad teemad on aluseks valdkonna täiendkoolituseprogrammi väljatöötamiseks ning regulaarsete infopäevade ja –seminaride korraldamiseks.